

LIL TE LOL PE BIPOĆINIMASKO ORTAKO AŽUTIPE

**Uredniko thaj autori:
Nela Savić**

Projekto dine love foro Pančevo Sekretarijato palaj publikane servisuja thaj socijalni pučimata

2025

Publikatoro:

Čidipe manušengo “Maškarthemutno bućarno
instituto palav Mothovipe thaj medijacija - IBINAM”
Bul. Zorana Đinđića 115
11070 Novi Beograd
www.posrednik.org

Redaktori thaj autoro:

Nela Savić

Koautorja:

Jelica Milosavljević
Kata Vuletić

Dizajno:

Nela Savić

Nakhada pe romani čhib:

Jelena Jovanović

Formato:

Onlajn lil - PDF

Dino avri:

Decembro, 2025.

ISBN-978-86-907410-1-4

978-86-907410-1-4

“Lil palav dinipe bipoćinimasko ortaće ažutoresko” rezultato si e projektosko “Jekhtane džikaj ačhane kotora ande lokalno thaj – BIPOĆINIMASKO ORTAKO AŽUTIPE PALAJ VULNERABILNE ČIDIMATA” sao ćerol Čidipe manušengo “Volonterja Kačarevo” andaj Kačareva ažutipe dija foro Pančevo, kana sad 2024. brš. Manuša saje ćerde po projekto ĆM “Ibinam” thaj ĆM “Medijatorja Kruševca”. Gndimata thaj so si ande kava lil naj kotora thaj politika katar o foro Pančevo.

TELJARIBE

Teljaribe teljara alaveja katar o Raporto katar o Ministarstvo katar Orta (bršesko raporto palaj supervizuja ortaci palaj bilovengo ortako ažutipe) ramome 2024, ande savo šaj te dičhol pes loches e šajmata kale publikacijako e kotoreja te lundžarol pe pe e profesionalni manuša:

“Analiza e bičhalde regularne bršeske raportuja mothol kaj o maj baro kotor e lokalne gavermentosko thaj e foroske komune inke na čeren lačhe registruja palaj bipočindo ortako ažutipe. Majbut LF dine bipherde kotora katar o numero kazom bipočindo ortako ažutipe sas katar e forma e suportoski katar jekh publikano notaro vaj katar jekh mediatoro sao dolas gata e marimata.”

Thaj sar šaj te avol aver, dičhindo kaj e bipočindo ortako žutimos inke na ljas pherdo rig sar za e profesionalno manuša, gajda vi katar e manuša saje si ande procedura. But lokalne gavermentuja či čerde e obligacia saje si thodine katar e Orta palaj slobodno ortako ažutipe, te astaren o šajipe palaj bipočindako ortako ažutipe, vaj von čerde les numaj či len le kazom trubul, vaj či alosarde love ando budžeto, sar palav šajipe te dol pes bipočinimasko ortako ažutipe, gajda vi palaj bipočinimasko ortako ažutipe, vi ako sas len obligacia te čeren guda. Numaj jekh ckno numero, naj inportantno katar o lokalno gavermento čerda bipočinimasko juridikano ažutipe, maj but naisardo katar e averčhande čidimata, thaj e individue saje marenpe palaj manušikani orta, a maj but katar e vulnerabilne grupe. Si logikano kaj e lokalno foro naštik te čeren e registracia palaj vareso so naj, či sasa implementirime, či trajil, thaj palaj goda našti te den raporto kav Ministarstvo palaj Orta palaj dino juristikano ortako ažutipe.

Jekh katar e fundamentalne manušikane orte sikavol jekhutno kotor kav čačipe, thaj šajipe te lol pe manušikani orta. Zakono palaj bipočindo ortako ažutip, sao si phanglo katar 2019-brš,vi palaj 5 pherde brš, kazom si ande zor, naj džudo thaj či inčardol sar trubul. Vi kana losardape o Zakono, anda anglunipe kana si o pučhipe e manušikni orta, maj but katar e vulnerabilne čidimata, saje kale zakonova line šajipe te len piri orta katar bipočindo ažutipe, avol vi guda kana naj san informišime, bihačarno thaj či džanes e procedure, bi pindžaripe katar e kotora saje si phangle palaj bipočinimako ortako ažutipe thaj suportu, bimanglipe e lokalno forosko te pherdol implementacija katar o Zakono, ando čačipe, vulnerabilne kotora e čidimata pale ačhile bi šajipesko te len piri orta.

Pašaj o Zakono palaj bipočinimasko ortako ažutipe del šajipe e vulnerabilne kotorenđe ande societeta te losaren pire orte, o Zakono si vi jekh drom te čerol pe prevenciia katar o phađipe katar e manušikane čačipa. Na si dosta te dol pe o čačipe numaj “po lil” ande forma katar regulacie saje den o čerdipe katar e manušikane orte, numaj si trubulipe te šaj čerol pe praktikano implementacia ande praktika.

Kava lil sas čerdino andav o trubulipe te sikavol pes kaj sasti thaj lači implementacia e Zakonoski palav bipočindo ortako ažutipe, khetanes e socialno kohezia sa e entitetuja ande lokalno foro orta katar e vulnerabilni čidimata šaj maj lačhe te len pe.

Kana das svato katar e čidimata saje si ando socialno trubulipe (guda si maj but manuša bizo škola saje trubun amaro ažutipe, na samo palaj šajmata thaj droma te losaren pire orte, numaj vi palav ažutipe te pheren peski aplikacija palaj bipočinimasko ortako ažutipe vaj suportu), kova so si kana čerol peski aplikacia palav Lovengo socialno ažutipe, a kana naj lačo kotor palaj manuša saje si ande procedura, ačhen [bizo orta](#).

Maj lačo kotor katar e praktika si e aplikacia e **Artikloski 84 andar o Zakono palaj socialno lesamavipe**, palaj saji o manuš sao si ando postupko si le kamipe te pašaj orta palav lovengo ažutipe anol vi e ortako anipe katar o izdržavanje familijako kasa trajil jekhatne, numaj krisako kotor kaj izdržavis familija saja trajil jekhatne. Ande praktika gada si kaj jekh phuro manuš sao trajil jekhatne so či losarol te čerol bući ande jekh socialno trubulimaski situacia trubul te dol kris peske čhavorende te dičen le. Palaj maj phure manuša, gadava sikavol ladžav thaj ladžavipe, thaj, sar phenen e manuša saje si ando postupko, sikavol kotor sao si “telal lendi šansa”, sostar von či kamenas te prnpe majdur. Akaja situacia si te dol pe godji e fabulake “O ruv thaj o kran” (čerdam o Zakono bašo socialno protekcia, numaj šaj te len tumare orte numaj pe akava drom, odolaće džan maj anglal. Jekh metoda savi si na akceptuime e rigaće ande procedura, te den orta pe pire roduja te šaj o them te dol len šajipe te čeren pire orte).

O Maškar palaj socialno bući trubul jek lil kaj si les e zor sar jek inportantno lil te losarol thaj te čerol maj dur bući pe gadav kotor.

Te losarol pe jekh nevi institucia prekal o Zakono palav bilovengo ortako ažutipe, savo si **bipočinipesko ortako AŽUTIPE**, šaj te čerol pe jekh maj loko thaj maj **humano** drom te lol pes e orta katar e vulnerabilne čidimata. O bipočinipesko legalno ažutipe inčarol, po drom te dol pes legalno informacija, ažutipe te pherol pes o mandipe, te čerol pes notarialno lila, thaj mediacia (pačako rezolucia e maripnaski - **mediacia**), saji dol šaipe e manuša saje si ando postupko saje na kamen vaj našti džan ande kris te čeren pire čačipa prekal mediacia.

E bućarnenge katar o Čidipe palav socialno bući, si dosta te avel len jekh dokumento, thaj o Akordo savo si reslo ande mediacia certifikuime katar jekh notari si les e zor katar jekh dokumento. Akava šajipe si bipindžardo e bućarnenge ando sistemi e socialno protekciako, ando lokalne gavermentuja, sar vi e čidimata manušenđe thaj notaria, thaj odolaće naj ni ande praktika, iako o Zakoni bašo bipočinipesko ortako ažutipe si ko zor 5 pherdo berša. Na numaj si bidostato i implementacia kanonoski palaj slobodno ortako ažutipe, numaj vi implementacia e kanonoski palaj mediacia ande rezolucia e maripnaski, saji si ande zor katar e 2014-to brš, thaj varesave si anglune drom te malaven pes e konceptosa palaj mediacia.

Akava lil si o angluno lil vaš o slobodno ortako suportto e akcentosa pe kazura e ortaće katar e beneficiarija te čeren piri orta vaš socialno ažutipe prekal o instituto vaš bipočinipesko ortako ažutipe, ja se mediacia, sostar amen čerdam jekh kapitulo vaš e mediacia vaš godala saje malaven pes gadale konceptosa anglunivar.

“Lil vaš te dol pes bipočinipesko legalno suportto” sas čerdo sar jekh katar e aktivitetura andar o projekto: “Khetane vaš e sastipaske servisura ande lokalno komuniteta - **Bipočinipesko legalno suportto vaš e vulnerabilne čidimata**”, savo sas čerdo katar o čididpe “Volontera Kačarevo”, thaj o projekto korkoro avilo katar o trubulipen te sigurisarel pes o čerdipe e vulnerabilne čidimatende, pe lengo losardo a zakonova te šaj čerol pe, piri orta.

Po teljaripe teljardam ječe frazasa andar o raporto katar o Ministeriumo palaj orta, sao palaj amende (autorura katar o lil), soske ande praktika o profesionalno publika na džanol sar te implementiril bipočinipesko legalno suportto, sostar trubulas te informiril pes thaj te sikavol pes o profesionalno publika prekal o projekto. Lačo nevipe si kaj o Forosko Administracia Pančevo pindžarda e importanca taro tema akale projektesko, thaj finansijako suportingja leski realizacija, odolaće mothola piri volja te lačhaol thaj te vazdol e kapacitetija sa e socialno entitetenge, odoleske o akceso ki orta te avol pobuter aksesibilno e vulnerabilno čidimatende.

O lačo nevipe si kaj e čidipe “Volonteri Kačarevo” sinele asocirime kola šaj sine te ulaven pozitivno eksperienca katar piri komuna e čidimata “Medijator Kruševac” taro Kruševac, te šaj te implementirinen “nevo numa purano” sastipasko servisi ando majsigo thaj majšukar drom ano Čidipe bašo socialno bući, forosko administraciia.

O sastipe e servisesko sikavol pes ko fakto kaj amen aresljam e maj lače rezultatia e maj cikne resursenca sar so si šajipe. Aplikacia e mediaciači ande sa e procedure, maj but ande familiaće marimata, garavol sa e resurse vaš svakone ando proceso te dol pes varesaje socialno kotora.

Amen mangas kaj akava lil kaj avol numa jekh katar e serija publikacie ko avutnipe savo kam žutil anglunes e bućarnenge ko lokalno gavermento, servisura vaš te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe thaj suportto, sar vi e civilno organizaciengne, mediatorengne, publikane notariengne, thaj maj anglal sa e butjarnen ko socialno sastipasko sistemo, thaj kaj kam žutil bute lokalno gavermentoske čera, bućarnen ko socialno sastipasko sistemo te pindžaren e beneficije, vi vaš olengere buća thaj vaš olengere beneficije korkore, čačutni thaj pherdi implementacia e Kanonoski palo BOA, thaj implementacia bipočinipeske ortako suportosko ažutipe.

SO SI ANDO LIL

I. BI POČINIMASKO ORTAKO AŽUTIPE.....	1
Ortako kotor (Zakono palaj BOA).....	1
Bipočinipesko ortako ažutipe thaj suporto.....	1
Bipočinipesko ortako suporto.....	1
Kola saje len BOA.....	1
Kola saje den bipočinimaske ortache ažunimata thaj suporto.....	2
II. MEDIJACIJA	3
Koncepto thaj legalno kotor.....	3
Šajipe katar e medijacija maškar e krisako koror	3
Mediatori.....	5
Sar te les mediacija.....	5
Kotora saje si mište ande medijacija:	6
Mediacija ando čidipe palaj socijalno buči thaj kotora palav socijalno lesamavipe	6
III. KOTOR KOLENGO SAO SI KAJ DOL PE BIPOČINIMASKO ORTAKO AŽUTIPE.....	8
So trubul palaj bučarne ande čidimata saje si ando socijalno bučaripe..8	
Dičhipe palaj kotora saji si mište palaj BO ažutipe.....	8
Phenes so trubul.....	9
Čerdipe katar kotor sao si losardo ande medijacija (palaj medijacija ande aver kotor II).....	9
Sar te čerol o šerutno katar forosko čher	10
Čerdipe jekhtanesko kotor bipočinimasko ortako ažutipe.....	12
Čerdipe katar kotor saje si katar e manuša kana roden bipočinimasko ortako ažutipe.....	12
Sar te čerol pe palaj kola saje den bipočinimasko ortako ažutipe	13
So čerol o mediatori.....	14
So čeren e čidimata thaj e ortache fakultetuja.....	15
So čeren e notarja.....	16
Ramosaripe kola saje den bipočipesko ortako suporto inčarol pe kasaje kotora	17
IV. AGORISARIPE	17
V. ZAKONUJA THAJ PRAVILNIKUJA:.....	18

I. BI POČINIMASKO ORTAČE AŽUTIPE

Ortako kotor (Zakono palav BOA)

O Zakono pala bipočinimasko ortako ažutipe (BOA) sas ppublicirime ande Oficijalno Kotor No. 87/2018 katar o 13.11.2018. Leski implementacia teljarda 01.10.2019. a palav Ramosaripe katar o Ministriako orta, losarda sa e kotora saje si ando zakono (katar 31. marti 2020. brš) saje si phangle palaj leski sasti implementacija. Kana losardape gadav Zakon thaj leski implementacia čerdo si jekh humano drom palaj aplikacia e ortači. Kale zakonova činavol sa e dženende ande Srbija, thaj vi aver manuša ando regiono saje si čore, šaj piri orta lesamavipeski te len anglal krisa thaj administrativne kotora bizo love. Legalne kotora, zakonura, regulacie thaj aver kotora save si ande relacia palav o šaipe te dol pes bipočinipesko legalno ažutipe thaj suporto šaj malaven ando *Kotor* thodino po agor e lilosko.

Bipočinimasko ortako ažutipe thaj suporto

Kova so si nevo si te gadav zakono angluno data pindžarol e mediatoron sar kola saje den ivja ortako ažutimos.

O bipočinipesko ortako ažutipe si sikado ando žutimos ortako, ando ramosaripe e lilengo (čerdipe e krisako, e mangipasko, e propozalosko, e peticiako, e reklamaciako, e objekticiago, e submisiago, e apelaciako thaj aver ortače ažutorja), losaripe thaj lesamavipe thaj maškar bipočinimasko ortako ažutipe. Pašaj guda, o Zakono palaj bipočinipesko ortako ažutipe dol šaipe e manušende te den gata pire pharimata palaj orta, aver themeske organuja vaj publikano autoriteto **thaj te bi marimasko den gata o sporo - mediacia.**

Bipočinipesko ortako suporto

Bipočinipesko legalno suporto si te dol pes generalo ortače informacije, te pherol pes formularura, te čerol pes jekh notarialno lil thaj te čerol pes mediacia te dol pe gata e sporuja.

↳ **Generalno legalno informacia** – informacia palaj regulacia vaš jekh legalno rig, thaj legalno pozicia e manušeski ando jekh specifiko legalno pučhipen, o subjekto thaj e metoda te lol pes decizia palav jekh individualno orta, obligacia vaj interesu losardo palav zakono, anglal jekh krisi vaj aver themesko truppo vaj publikano autoriteto, palaj regularne thaj kazom trubul te počinol pe sao si phanglo palav kotor katar e kris ande konkretno procedura, te bi marimasko dol pe gata o sporo, kotor sar te čerol pe odluka, metoda te čerol pes e decizija, palaj e rezona thaj e kondicie te astaren pes e administrative procedure thaj e procedure save si astarde katar o konstitucionalo apelacia thaj pe e kondicie thaj e procedura te čerol pes o čačipe palaj bipočinimasko ortako ažutipe.

↳ **Te pheres e formularura** – ažutipe te thos e kotora palav manuš, saje si pherde katar o manuš ažutori, a signatura ramol o manuš sao roda ažutipe.

↳ **Mediacia te dol pe gata e maripe** – sa jekh akcia saji, palav o zakono savo losarol e mediacia ando lačharipen e maripnasko, lol mediatoro.

↳ **Kompilacia e notarialo lilendi** - kompilacia e notarialo registrurendi thaj e notarialo protokolurendi.

Kola saje len BOA

Bilovengo ortako ažutipen šaj te avol dino kana o aplikanto mandol te čerol pes e orta te avel les bi počinimasko ortako ažutipe thaj suporto:

- 1) pherol e kondicie te avol beneficiari katar e orta pe finansijako socialno ažutipe vaj beneficiari katar e orta pe čhavorengo ažutipe, sar vi e membrura leske familijake vaj khetane čhereske, savengo krugo si determinime katar gadala zakonura;
- 2) na pherel e kondicie te avel beneficiari e ortako vaš finansijako socialno ažutipe vaj čhavorengo ažutipe, numaj kaj avol thodino ki situacia e finansijaki bi-kapacitetoski vaš o počinipe e legalno ažutipasko katar lesko korkoripe ando specifično legalno pučipe, te šaj pherol e kondicie te avel beneficiari e ortako vaš finansijako socialno ažutipe ja čhavorengo ažutipe.

Orta po BOA šaj te avol vi:

- čhavo kaski orta, obligacia vaj interesu bazirime po zakono si decidisardo ande procedure anglal jekh krisi, aver themesko organo vaj publikano autoriteto;
- manuš pašaj sao si kotor katar o lesamavipe palaj obligatorikano psihiatrikano tretmano thaj lesamavipe ande sastarno čher vaj lesamavimasko kotor ande psihijatrisko čher;
- manuš pe sao si kotor paš ili sasto phanglipe vaj te boldol pe bučako kotor
- manuš sao losarel orta katar maripe ande familija
- manuš savo si les legalo protekcia katar tortura, bimanušikano vaj degradirime tretmano vaj dušalipe vaj manuškano bičinipe;
- manuš savo rodol azili ande Republika Srbija; nashutno,
- manuš savo si telal subsidiarno protekcia vaj manuš savo našlo andaj piri;
- manuš invalido;
- čhavo sao si le lesamavipe ando bešipe ando sistemo e socialno lesamavipe;
- čhave thaj terne sajende ačhilo socialno bešipe džikaj 26 brša trajoske;
- bare thaj phure manuša saje si thodine ande jekh socialno žutipnaski institucia bi lenqo kamlimos;
- manuš savo čerol e orta te dičhol e vrjama thaj o than e bijandimasko ande relacia e zakonosa savo čerol buči e bi-kontencijake procedurenča;
- manuš savo si afektirime katar o proceso te na trajil kaj trajilas ando kotor e zakonova sao si phanglo palav bešipe.

➤ Kola saje den bipočinimaske ortače ažunimata thaj suporto

Bi počinimasko ortako žutipe si dino katar advokatura thaj službe katar ortako ažutipe ande lokalni foroja/komune, čidimata thaj khetanes bi počinimasko žutipe.

Ažutorja saje den bipočinasko ažutipe si notara, (mediatora), ortače fakultetura, čidimata, manuša saje den bipočinipesko ortako ažutipe ando ortako ažutimasko kotor katar lokalno governoske ječhimata thaj advokatura.

Savore ažutorja trubun te aven ande lista ažutarendi, vaj ramome ko Registro ažutarengo sao dol bipočinipesko ortako ažutipe thaj bipočinimasko ortako suporto katar Ministeriumi pašaj orta RS: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/26350/registar-pruzalaca-besplatne-pravne-pomoci-i-besplatne-pravne-podrske.php>

Si importanto te avol po gndo kaj e advokatora trubun te len decizia pe savo tip e servisesko von den. Te si von ando Registro e ažutengo palaj bipočinipesko ortako ažutipe katar Ministeriumo palaj orta RS, von našti den bipočinipesko ortako ažutipe thaj obratno. Andaj guda si te aven von registrovani pe patrin pe manuš so den bi počinimasko ortako ažutipe vaj pe patrin pe manuš so den bi počinimasko ortako ažutipe.

Te šaj avol jek čidipe ando registro trobul palav zakono te avel jekh advokato maškar leske membrura. Te si les numa jekh mediatoro, savo naj advokato, o čidipe naštik te avol registrime ando Registro e bilovengo ortako ažutipe.

Sa posrednikuja (medijatorja) te aven po spisko katar e ažutorja saje den bipočinimasko ortako ažutipe musaj te avol len važećo licenca. Kava lil akcento thol te dol bipočinimasko ortako ažutipe saji si phangli katar o posedovanje (medijacija), a saji si phangli palav Zakono palav posredovanje ande bimarimasko agorasaripe kotorengo thaj numero 11. Zakono katar e bipočinimasko ortako ažutipe. So si e medijacija?

II. MEDIJACIJA

Lorasol pe kova so **liduj riga** kamen thaj rodol pe majvorta

„Bizuralo parnica. Ubedin e komšijen te éeren kompromiso kana godi šaj. Phenen lenđe kaj si o viktori pe patrin majanglal hasardo ando čačipe, dičhindo e krisatoreske molimata thaj hasardi vrjama.

Abraham Linkoln, 1850. brš

Pilta 1.

✧ **Koncepto thaj legalno kotor**

Mediacia si jekh proceso pašutno, bi-ortako, konstruktivno rezoluciako e konflikturengo maškar duj vaj maj but riga e ažutipnasa katar jekh trito neutralo, bipartikano rig jekh- **mediatoro**.

Mediacia (maškaripe ande rezolucia e maripnaski) si jekh katar e alternativne metode vaš o pašutno rezolucia e maripnaski, saji aplikacia dol te e manuša saje si ando maripe te lačharen pengo maripe ande jekh konstruktivo thaj amalikani rig, e participaciaca katar trito neutralo rig - jekh mediatoro (jekh vaj maj but mediatorura), ando jekhipe thaj gajda te aresol pes jekh solucia saji si akceptisardi vaš e duj riga/e maripaske riga.

Palaj kola saje astaren o koncepto palaj mediacia po angluno drom, trubul te phenol pes kaj si les but bari aplikacia thaj kaj e mediacia si jekh informalo procedura ande relacia e kriza, volontero, maj sigo, maj efikasno, maj konfidencialno, maj kovlo thaj maj **humano kotor** ande relacia palaj aver procesura palaj rezolucia e konfliktosko, sar, sar egzemplo, krisako procesura vaj arbitraža. **Zakono palaj mediacia ande rezolucia e maripnaski katar o 2014-to brš** ando Artiklo 2, phenol kaj si jekh procedura, bizo dičhipe palaj lako alav, ande saji e partie volontera roden te lačharen jekh maripnaski relacia prekal svato, e ažutipesa katar jekh vaj maj but mediatora, save ažutin e partie te resen jekh akordo. Pala sa guda zakono musaj e mediacia te avel gata ande 60 đes kana jekh kris šaj te avol pe but brš

✧ **Šajipe katar e mediacia maškar e krisako kotor**

- **Sigo dol pe gata:** palav o Zakono e mediacia si jekh urgento procedura thaj naštik te avol maj but sar 60 đesa
- **Mol:** kova so mol ande mediaciako kotor mol maj cra katar e krisatoreske molimata. Na sar ki krisi, tu džanes kabor ka mol tut te lačharen jekh maripe ki mediacia
- **Mišto:** E participantura si len kontrola opral o drom thaj o rezultato e procedurako
- **Garavutno:** Na sar ando krisi, savo si publikano procedura, e mediacia si garavutno, thaj sa e informaciie, lila, thaj aver si sikade ande mediaciaći procedura našti te aven sikade avrjal e mediaciaći procedura, e tritone rigake.
- **Volontaritet:** E riga save si ando maripe volontarikane den pe godi e mediaciaki procedura, korkori alosaren jekh mediatoro, len decizia pe vrjama thaj than e mediaciako, sar vi pe aver buča, thaj maj importantno, von decidin pe rezultato, guda si o agorisaripe e garavutnengo.
- **Jekhipe:** o mediatoro si obliguime te éerol jekhutno statuso e partienge ando proceso e mediaciako
- **Garavipe kotorengo:** mediacia ažutil e partien ando maripe te hačaren thaj te lačharen e relacie saje si phađarde, thaj butivar éerdol pes ke von inklen thaj lačharen len.

Po sajto **Ministarstvo ortako RS** ando kotor palaj medijacija ačhen averčhandimata katar krisako thaj medijacijsko kotor:

KRISATORESKO KOTOR	MEDIJACIJA
1. Formalno kotor	1. Ckni formalnoprocedura, fleksibilno, ande neformalno, mišto atmosfera
2. Palav dušado oblikaciono kotor	2. Volontersko kotor
3. Pe orta dikhado kotor	3. Privatno thaj lesamavimasko kotor (thaj maj but naj aver manuša saje šaj dičhen)
4. Inkalen pe dokazuja	4. Čerol pe svato
5. Akcento si pe kotora saje e manuša naj pe jekh gndo	5. Akcento si te liduj riga si pala guda
6. Losarol pe e orta	6. Dičhol pe so roden e riga thaj rodol pe so si majfeder
7. Krisatori inčarol o postupko	7. Riga piro postupko, thaj čeren inčaren svato e medijatorova
8. Krisatori anol so avola	8. Riga anen so ala
9. Anol pe so avola	9. Čerol pe o sporazum
10. But (či džanol pe so ala)	10. Sigo thaj hitno postupko
11. (Či džan pe) kuč si	11. Či mol but
12. Či džan pe	12. Riga losaren so ala thaj so ala ramome ando llil
13. Jekh vaj liduj šaj aven bimišto	13. Rešenje si palaj liduj riga mišto
14. Korkorimasko barvalipe, kultura, običajuja thaj tradicija či dičhenpe a losarol pe e orta	14. Naisaren pe pire barvalimata, kultura, običajuja, thaj tradicija
15. Maškarthemutne kotora naj mište	15. Relacije aven majlačhe vaj ačhen sar sas
16. Apelacia pe orta astarol te čerol pe	16. Sporazumno šaj anda jokhar tea vol le ortako kotor, sar ortako krisatoresko anipe
17. Parnično postupko si pe orta losardo thaj pe sila čerol pe nm.palem čerol pe te al maj dur thaj e troškuja katar e kris thaj izvršiteljo	17. Kana losarol pe o sporazum riga pe orta korkore čeren so si
18. Saj te inčardol vi katar aver ovlašćeno manuš	18. Neposredno - lično te aves si musaj

Pilta 1. Šajipe katar e medijacija maškar e kris

Akana irinen tumen palpale kaj tabela thaj mišto, pale, te čeren komparacia maškar e krisa thaj e mediaciake kotora

Anglunipe e mediaciake opral e krisatorski procesura si buteder. Mediacia si jekh neformalno procedura kaj e duj riga ando konflikto aven volonterski. Umesto šuće kotorengo, dičhol pe kamipe marimaske rigengo. [Umesto presuda saji anol](#)

trito rig, e partie resen, jekhutno akceptuime, akordo ande but maj harni vrjama vaj katar e krisako proceso. Akava but ciknjarol o počinipe katar o proceso kana si kris. Naj but ando proceso e krisako kaj ni jekh rig ando mištipe, dok ando **proceso e mediaciako si reslo jekh akordo vaš jekhutno satisfakcia**.

Mediacia čerol pe po gndo kaj o konflikto si reslo maj efikasno te o **akcento ando proceso si thodino pe interesura svakone konfliktoške rigako**, kana ando kriesko proceso len pe e mehanizmura palaj zor thaj respekto palav čačiipe. Ando proceso e mediaciako, o mediatori avola džanglo so si pharipe katar o maripe thaj šaj palav goda efektivno te rigarel o proceso katar e mangimata katar o tipo "Me mangav gajda" po kotor katar čače kotora - „kava trubul ma,.. Otoskar si le šajipe te o proceso inđar te aven mište kamlimata katar e marimaske riga thaj te dičhol pe sostar avilo dži ko maripe. Na si biažutimasko e partienqe te aven palal but droma te lačharen o maripe, thaj von šaj te losaren guda savo maj mišto šaj te astarol lenđe trubujimata thaj interesura, vaš satisfakcia sa e partiendi ando maripe.

✧ Mediatori

Mediatoro savo lol kotor ano proceso e mediaciako nane autorizirimo te lel decizia vaš o maripe, niti šaj te thol piri decizia sar obligacia vaš e partie saje aresle piro maripe prekal e mediacia. Gadava kotor si čijako te dičhol pes e mediacia katar jekh krisako kotor ande savo o maripe si reslo kana dol pes krisako krisaripe, sar vi katar o arbitražo, ande savo jekh arbitro, alosardo katar e partie pala jekh akordo, si autorizuime te lol decizija pala o merito, saje e partie si obliquime te čeren pes telal e daravipe e egzekuciako.

Pala goda, jekh mediatoro naj les e rola sar arbitro, na thol solucie, numaj, lol specialne tehniko thaj šajimata, ažutil e riga ando maripe thaj te aresol akordo.

Mediatora si majuče sikamne manuša katar verver profesie (advokatura, edukatora, profesoria, inženjeria, psihologura, socialo bučarne, doktorura, ekonomistura thaj aver) saje agorisarde bazaki treningura pala mediatora (intermediatora) thaj pheren sa aver trubulimata save si dine katar o Zakono palaj mediacia ande rezolucia e maripaski. Sar si ramome ando kanono pala medijacia ande rezolucia e maripnaski ("Oficialo žurnalo e Republikako Srbijako", No. 55/2014) manuš savo lias licenca te čerol mediacia ande procedura savi si ramosardi ando zakono si ramome ando Registro e mediatorengo. O mediatori volontero čerol aplikacia kav Ministerio palav čačiipe te dol andre ando Registro palaj kola saje den ivja ortako ažutipe.

Mediacia si aplicirime ande Srbija katar 2004-to brš, kana sas losardo angluno Zakono palaj mediacia. Ađes si ande zor o Zakoni palaj Mediacia ando lačharipe e maripnasko (ZMLM) katar 2014. brš, džikote gatisarelape nevo draft zakoni. Pašaj piro zakono, mediacia si thodini vi pe aver zakonura thaj ortače aktura.

✧ Sar te les e mediacia

Mediacia si alternativno metoda palaj rezolucia e maripnaski savi si la but bari aplikacia, thaj šaj avol lini te čerol pes rezolucia e maripnaski ande verver kotora socijale relaciengo. E limitura palaj medijacija thode si amende ando vorta objektivno (kauzalno) a majanglal pe kotora ortače ande sao o maripe si čerdino (medijabilnost racione causa), thaj vi kotor palav zakon kaj naj le nadležnost krisatorendi, numaj aver kotor (medijabilnost racione jurisdictions).

Katar ZMLM, posedovanje al ande sporni kotora ande saje e riga šaj te losaren kova so kamen, a te naj phanglo o zakono te al nadležno aver krisatori vaj aver organo, a naj inportantno da li sas majanglal vaj akana teljaripe krisatoreske vaj aver postupko. Zakono katar o posedovanje te den pe gata marimata [sikado si](#)

kaj i mediacia si ćerdi maj but ande marimata palaj barvalimata savengo subjekto si o pherdipe e obligaciako te ćerol pes, aver marimata palaj barvalimata, ande familia, marimata ando bićinipen, administrativno buća, marimata ando řerutno than e protekciaqo, ande marimata vař e konsumentura, sar vi ande sa aver marimata ande relacie, ande saje e mediacia maladol e naturasa e maripnaski thaj řaj te aźutil len te laćharen len. Si vi e mediacia katar imovinsko ortako kotor thaj kotor te les love sar vi ande bućarne kotora te na avola ande posebno zakono. Bizo kadala limitacie, o than e aplikaciako e mediaciako metodo si but baro, soske ando svako đes trajosko o maj bare maripa aven pe relacie thode po kotor e autonomiako e kamlimako. E mediacia naj rezervirime numaj palaj kris vaj "legalno" pućipa. řaj te laćharol pes konfliktura saje vazden pes andar familija, řkola, bućarimasko than, aver relacije ande lokalosko amalipe, ando ekonomikano sektoro, ande bući, aver kotora ande lokalno foro, ande privreda, kotor palaj trajosko than, inter-etnićkim thaj mařkar phujaće kotora tmd.

Kotora saje si laće palaj mediacia:

- ✓ Komerzialne marimata
- ✓ Marimata palaj barvalimata
- ✓ Familiake marimata
- ✓ Marimata palaj osiguranjuja
- ✓ Mediake marimata
- ✓ Konzumentoske marimata
- ✓ Civilne marimata
- ✓ Bućarne marimata (mobingo)
- ✓ Marimata palaj osiguranja
- ✓ Marimata palaj phađipe o intelektualno barvalimasko
- ✓ Marimata andaj mahale
- ✓ Diskriminaciake marimata
- ✓ Administrativno legalno procedure marimata
- ✓ Marimata mařkar e amala
- ✓ Marimata palaj protekcia e intelektualno barvalipnaski
- ✓ Marimata palaj protekcia thaj aver kotora

Pilta 2.
Mediacia sar neformalno kotor

✧ Mediacia ando ćidipe palaj socialno bući thaj kotora palav socijalno aźutipe

Tehnike katar e medijacia řaj te aven sajekh aplikime ande saji godi procedura. Mediacia řaj te ćerol pes numaj katar e mediatora save si ando Registro e mediatorengo katar o Ministeriumo vař ćaćipe thaj si len ćaćutni licenca. Mediacia na ćerol pe ando mařkar palaj socialno bući vaj ande institucie katar o socialno aźutipe, numaj vař svako laćho lil vař mediacia ando varesavo kotor e maripnasqo vaj e maripnasko, jekh mangipen řaj te avol bićhaldo licencime mediatoresko savo si obliguime te ařunol e sasti procedura ando phanglipe e Zakonosko palaj mediacia ande pařutni Rezolucia e maripnaski, lel pes ando dićhipe o maripe e interesurenqo (te o intereso si bućarno ando vař socialno bući vaj ando jekh socialno media institucia, vov nařti te ćerol bući ande jekh mediaciako kazom te si vo o kazusosko menadźeri vaj ćerol bući direktno e manuřesa savo si ande mediaciako proceso).

Kotora saje si laće palaj mediacia ande socialo sistemura si:marimaske thaj familijake marimata, marimata mařkar e kolege; edukaciake kotora; specialne obligacie (palal o Zakono palaj terne Kriminalura), mobingo, diskriminacia, phađarde **familijake relacie...**

Akordo ande mediacia **prekal slobodo ortako suportu, thaj kana dol pes kris e rodlarnenge pala pindžaripe e čačipnasko pala finansijako socialo ažutipe, si utilizirime sar egzutivo lil ande socialo bućake maškara.**

E socialo bućarne trubun te džanen so si mediacia, sar vi ande save kazura voj šaj te čerol pes aplikacia, po drom te šaj del pes e rigake informacie saje ka den len šajipe te lačharen e problemura maj sigo thaj maj efikasno.

E bućarne ando socialo protekciako sistemo si e anglune savenge e partie bolden pes thaj odolaće reprezentuin o angluno thaj maj importanto phanglipe te del pes bipočinipesko ortako suportu.

Vazdipe e bućarnengo ando socialo protekciako sistemo trubul te avol prioriteto pala socialo politika lokalno gavermentoski.

Kana čerol pes e orta pe finansialo socialo ažutipen, kana trubul te implementisarel pes o proceso te del pes **krisi e rodlarnenge**, o socialo bućarno šaj (maj mišto, thaj maj akceptisardo thaj manušesko vaš e partie) te čerol propozicia kaj o proceso te čerol pes ande mediacia, ando than a maj anglal čerdo thaj numaj pindžardo praktiko te džal pes ande kris.

Palal o areslipe jekh akordo ando proceso e mediaciako, vov si certifikisardo katar jekh notari, gajda kaj lel pes o statuso e **egzutivo lil**, savo si trubujipe e bućarnenge e ČSB-engu te šaj te džan maj dur e akcienqe ande procedura bazirime ando mangipen ando pučhipen.

Džanel pe ke but partia so si te len socialno ažutipe, dine opre precizno anda kodo ke či kamenas te džan ande krisi thaj te den opre peske niamuren.

Legalno opcia si te resolvirinen pe kasave kazura ando proceso e mediaciako, savo si maj humano, akceptuime thaj signifikantno maj efikasno pala e riga ande proceso. Jekh procedura saji ka del len šajipe te čeren pire orte ando digniteto, soske but riga dičhenas thaj inke dičhen sar ladžav thaj "telal katar e bah" te den krisi e rodlarnenge (maj but kana e dada thaj deja trubun te den kris pire čhavoreng).

Palaj kava, **zakonsko šajipe**, e bućarne ando socialo protekciako sistemo či džanen kaj si, thaj guda sikal jekh inportantno kotor katar o Zakono katar bipočinimasko ortako ažutipe na avilo ko čačiipe, ni amen nane amen oleski sasti implementacia, specijalno amen nane amen implementiribe taro bipočinipesko ortako ažutipe. Numaj ando Kruševac, ando Maškar vaš socialno bući, predmetuja ande akava kotor den pe pe bipočinimasko ortako ažutipe, numaj kala predmetuja den pe gata ande mediacia, kova čerda šaipe vaš upre šel beneficiaria, vaš saje sine naakceptuimo te phiren ando kris, te čeren pire orte.

Sigurno, informiripe thaj edukacia e bućarnenge ando kotor e socialno sastipasko, bućarnenge taro Kruševacko generalno direktorati, jali o servisi bašo bipočinipesko ortako ažutipe, notaria thaj mediatora sine trubujipe bašo sasto implementiribe akale Zakonosko, jali implementiribe e servisesko te dol pe bipočinipesko ortako ažutipe.

Ande sa aver LG, vulnerabilne čidimata, sajende si naakceptuime te džan kaj kris, ačhen bi ortako vaš finansialo socialno ažutipen, soske, palo bihaćaripen palaj procedure, bihaćaripen, thaj bimišto informacie, gadaja šansa či čerol pe, sostar šaj te na losarel pire orte vulnerabilne čidimatengo si daravde, thaj ke von na si len šajutnipen te len piri e orta saji si dini katar o zakono.

Pala godova, si importanto kaj e bućarne ande sistemura palav socialo protekcia te aven informišime pala legalne šajimata, palaj mediacia, pala e mediaciaki aplikacia, sar jekh instrumento savo si maj akceptuime drom pala e partie te lačharen e marimata, konfliktura thaj konfliktura (maj but pala e mediacia ande sekcia II kadale lilesko).

Importantno si te akcentiril pes kaj socialo kohezia si trubujipe maškar savore ande proceso te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe: institucie katar socialo protekciako sistemo, servisura palaj dol bipočinipesko ortako ažutipe thaj suportu bipočinipesko ortako ažutipe (mediatora, notaria, advokatura, [čidimata...](#))

III. KOTOR KOLENGO SAO SI KAJ DOL PE BIPOČINIMASKO ORTAKO AŽUTIPE

Te šaj o Zakono palaj bipočinimasko ortako ažutipe thaj suporto te avol pherdo implementirime, thaj maj but te šaj implementiril pes bipočinipesko ortako ažutipe, trubul te sa e entitetura save si ande proceso te den BOA te pindžaren piro kotor, numaj te šaj pindžaren e kotora saje si lače palav bipočinipesko ortako ažutipe thaj te den sovli e partiende saje si ande proceso thaj te den informacie save si len reslo thaj reslo vrjama. Pala godova trubul te načhen treningura saje si ćerdine palaj bućarne ande socialno kotor, bućarne ande LGJ thaj kola saje den bipočinipesko ortako ažutipe: mediatora, advokatura, asociacie, publikane notaria, tmd.

Socialno bućako ćidipe si jekto angluno entiteto kaj e partie boldenpe, thaj e bućarne ande socialno sistemura trubun te losaren te pindžaren e kotora saje si lače te den bipočinipesko ortako žutipe thaj **suporto**.

- ✧ So trubul palaj bućarne ande ćidimata saje si ando socialno bućaripe
- ✧ Dićhipe palaj kotora saje si mište palaj BO ažutipe

Kotora saje si mište palaj **bipočinipesko ortako suporto (BO suporto)** save šaj te aven bićhalde katar Maškar vaš socialno bući si šaj bićhalen pe isto kotor Dušalimasko katar e familija te šaj avol len orta palav lovengo ažutipe

♣ **Zakono palaj socialno lesamavipe Art. 84:**

Aplikanto, vaj maj mišto jekh familiako membro savo naštik te ćerol bući, a sile familija sajea ći trajil ande jekh than, a sao si phanglo palav Zakono sao si phanglo katar e familijarni kotora si kaj musaj te dićhol manupe savo naštik te dićhol pes korkore, thaj te dol liit e lol socialno ažutipe, trubul te dol e krisaći odluka kat dićhola pire njam, numaj krisako kotor sao si e njamova a sao si phanglo palav zakon kaj si familijaće kotora vaj kotor kaj o kris vazda postupko te dićhol so si koleja savo dićhola pire njamo.

♣ **Familijako zakono Art. 154**

Cikno ćhavo sao naj len dešuohto brš si les e orta te lel sama katar aver ratne familije ando direktno uzdzape linijako kana leske dada thaj deja naj džude vaj na si len kazom trubul love te den suporto.

Art.156

saje naštik ćeren bući, a naj len kazom trubul love palav dićhipe avresko, si les e orta te lol žutipe katar jekh phuro ćhavo vaj katar aver ratno familija ande direkto linija e ćhavoški, vaj katar jekh cikno ćhavo savo ćerol love vaj si les love katar o barvalipe, ande proporcija pala leske/lake šajimata.

Familijako

Zakono

O dad vaj e de

Notaresko počinipe

Počinipe palaj overa signatoreski vaj ramope vaj e fotokopija či počinol pe palaj kala lila:

te ćeren palaj socialno lesamavipe, borcuja thaj invalidaske lesamavimata, numaj orta saji si ande relacija saja si phanglo lovengo ažutipe palaj familijako e ćhavrenca, sar vi palaj lila ande inicijacijaki procedura palav čačipe katar dukhajende katar familijako [maripe](#)

Phenes so trubul

Kana e manuša save naj šajipe te éeren bući (manuša opral 65 beršengere, čhave thaj invalidura saje si deklaririme sar našti te éeren bući) aračhen pe ko than e socialno trubujipaske thaj kana trubul len finansijaki socialno ažutipe te astaren la, von dži akana trubusarde te den pe krisi pire njamurja (čhavore, dada thaj deja, tmd.) prekal e kris. Palal o ladžav thaj o pharipe e procedurako, thaj o fakto kaj von trubusarde te den krisi pe pire čhaven, but dine gadaja orta vi te sas von po drom te egzistirinen. Thaj godola saje sas musaj te džan kaj kris thaj te den kris pe pire njamurja butivar nakhle bibahtimata ando vakti e krisako. O akto te džas ki krisi e manušenge saje si po drom te egzistirinen si len maj pharipe, sar vi o fakto kaj von trubun te den krisi pe pire čhaven vaj njamurja te šaj te den len suportu.

Kana losarde artiklo 11 ando Zakono palaj bilovengo ortako ažutipe, numaj bilovengo ortako suportu, te džas ande kris ande kasaje kotora sa čhudol pe. Pe kris musaj te džan samo e manuša saje familiji nsštik aračhen.

Ando kotor e mediaciako, kova so si reslo si les zor e lileski, kana e ramosaripe éerol pe katar notari thaj musaj te éerol pe izjava katar udžilimako, te si **humano** pe kava kotor, saji si osetljivo, éerol pes mediacia a či bihalol pe ande kris.

Manuš kaj aračhol pe ande jekh situacia khaj naštik te éerol bući a bičhalol tea vol le orta palav *Lovengo socialno ažutipe* vaj već si le si, te prl e njamo bičhalol pe katar o Maškar socialno bućako po kotor katar bipočinimasko ortako ažutipe. Te si trubulipe gadale manušes si vi ažutisardo te pherol jekh aplikacia vaš e orta te avel les bipočinipesko ortako suportu.

Kana den tu foroske kotora, éerol pe kotor palav posredovanje thaj o lil marol pe pečato kav notari.

Medijacija éeren manuša saje si po lil (šaj lol pe vi maj pašo kova sao dol bipočinimasko ortako suportu ten a avola regoistrovano po than vaj naj kapacitetuja)

Kruševco već jekh vrjama e kotora saje si phangle palav dušhalimata, dol gata prekal bipočinimasko ortache suportuja. Ande vrjama katar 2020-2024 brš čerdo si majbut katar 100 predmetuja.

Čerdipe katar kotor sao si losardo ande mediacia (palaj mediacia ande aver kotor II)

Sporazum kana dol pe gata kana si o pučipe posredovanje katar o artiklo 27. andav o Zakono palaj mediacia ande rezolucia e maripnaski, ala le zor sar jekh tea vola le gadala kotora:

1) te avol le izjava kova sao trubul te dol saja o poverilac pe kova so losarde, kana aresol šaj vazdol prinudno čerdipe (klauzula te čerol pe)

exekucia) palal so o mangipen si pherdo;

2) te e signatura katar e riga thaj o posrednik pečatirime katar e kris vaj notari.

Či mećola pe pe sila te dol pe gata te na ala phanglo anipe katar o Zakon, te ala averčhande nego so si ande amari phu thaj te naštik éerol pe.

- Sporazumo katar e Mediacija phenol, éerol pe svato kazom mola saja e familija šaj dol manušeske sao trubul te dičhol pe sao dija lilt e dobil Lovengo socialno ažutipe
- Sporazumo sao si overtime kav notari, sar vi kotor sar džalas e medijacija, medijatori bičhalol kav Maškaripe palaj socialno bući. Kasao sporazmo si le zor javno. **Po sporazumo anol pe Rešenje ando maškar katar socialno bući te pindžarol pes e orta vaš o socialno sžutipe. Agoripe katar o Maškar palaj socialno bući sikavel o kotor katar o čačimos te lol pes [lovengo](#)**

- **socialo ažutipe**, a e suma si cinjardi palaj e suma so si reslo ande mediaciako sporazumo.

Sar te ćerol o šerutno katar forosko ćher

Bazirime po Zakono pala bipoćinipesko ortako ažutipe thaj suporto (OBOA), e themeske organura thaj aver publikane autoritetura save ćeren decizia palaj ćaćipa, obligacie vaj interesura bazirime po zakono si obligacia te ćeren bipoćinipesko ortako ažutipe, savo dol generalno ortace informacie ande lendi orta. So si but interesantno si kaj vi avdive si komune save na ćerde jekh bipoćinipesko kotor, thaj saje sas obliguime te ćeren goda ande 12 ćhona katar o areslipe e Zakonosko palav bipoćinipesko ortako ažutipe, te na phenas te ćeren jekh **bipoćindo ortako ažutipe**, savo von sas obliguime te ćeren telal o Artiklo 60 katar o OBOA "Organura, publikane autoritetura thaj korkorutne autoritetura jekhimata save si ramosarde ando Artiklo 26, paragrafura 1 thaj 3 gadale Zakonosko ćeren **te dol pes bipoćinipesko ortako ažutipe**, te. ka ćeren jekh **ortako ažutimasko serviso** ande 12 ćhona katar e data kana avilo ande zor kadale Zakonosko."

OBOA reslo ki zor ko 1 oktobri 2019.brš.

Bibah, vi palo pherdo 5 brša, amen naj men satisfakciaće rezultatura ande implementacia gadale zakonoski. Sar phendam, isi panda foroske administracie save na alosarde love ando budžeti, na organizirinde servisi, ofiso bašo bilovengo ortako ažutipe, ni ćerde šajipe te dol pe bipoćinipesko ortako ažutipe.

E foroske administracie saje si len bipoćinipesko ortako ažutipe či dine ko te dol pes bipoćinipesko ortako ažutipe, so sikavola bi-respekto pala maj anglal phendo artiklo, sostar e autoritetura šaj te aven subjekto e sankciengo: "Lovengo dušalipe katar 5.000 dži ko 100.000 dinarja ka dol pes po šerutno e themesko vaj publikano autoritetosko savo na organizirinel jekh bipoćinipesko vaj lokalno šerutno ortako serviso korko-gavernipeski jekhin saji na ćerol ortako ažutipe (Artiklo 26, paragrafura 1 thaj 3)." - Artiklo 58, paragrafo 4 andar ZBOA.

Jekhutni foroski Administracia ande Srbia saji šaj te ašarol pe e rezultatencar katar implementipe e ZBOA-pe thaj si Kruševco, kaj ande vrjama katar 2020-2024. to brš dijape gata prekal 100 predmetuja.

Na sas loko anglunes. O bi-informacia na numaj maškar e ćhibake, numaj vi maškar e profesionalno publika, i bi-xaćaripen thaj i bi-mište motivacia e bućarnengo ando sistemo te dol pes bipoćinipesko ortako ažutipe thaj suporto sas e maj bare šajmata soske gadava serviso na lias pes. Palaj vrjama, prekal averćhande edukacie, numaj vi prekal o pharuvipe e džanlipasko thaj eksperienćako thaj kooperacia e civilno sektorea, sar transsektoralno kooperacia thaj perzistencija e korkorengo thaj asocijaciengo (Mediatora andav Kruševac), ulavipe e džanlipasko, implementiribe po cikno astarta thaj resle akala pozitivne rezultatia, saje so e Asocijacia katar Medijatori andav Kruševac andav foro Kruševac, Maškar palav socialno bući ando Kruševac, thaj savore ando sistemo te dol pe akava

servisi šaj te aven mište. Pe jekh rig, isi amen foroske administracie save či alosarde love ando budžeto thaj či ćerdine servisura vaš te den bipoćinipesko ortako ažutipe thaj suporto, thaj katar aver rig, isi amen foro kote so na numaj bipoćinipesko ortako ažutipe, numaj vi **bipoćinipeske ortako supertoske** servisura si len.

E date palaj e manuša save den generalno ortace informacie ande themeske organura thaj ande aver publikane autoritetura či trubun te aven ramome ando Registro (Artiklo 16), thaj o dinipe generalno ortake informaciengo (paragrafo 1 kadale Artiklosko) trubul te finansiril pes katar o **budžeto alosardo pala lenge regularne aktivitetura**.

Jekh lokalno foro jekhipe trubul te ćerol jekh ortako ažutimasko serviso savo dol bi lovengo ortako ažutipe. (Artiklo 26 katar o ZBOA)

- ✓ Planirinen o budžeto te aven love alosarde pe gatava **kotor**.

- ✓ Te **čerel** pes jekh serviso vaš te dol pes bipočinipesko ortako ažutipen thaj te del pes šajipe te dol pes bipočinipesko legalno suporto
- ✓ Te informišil manušen thaj te čerol po dičhipe kale kotoresko
- ✓ Te alosarel manušes savo kam čerol buči palal e mangimata vaš bipočinipesko legalno suporto, te ramol kazom sas manuša, te čerol buči palal e mangimata vaš o počinipe thaj o irisaripe e lovengo.
- ✓ Utvdil kotora saje si importantni te dol pe gata o spor

Mangipe te avol bipočinipeske ortake ažutipe bičhalol pe po foro ramome vaj mothovimasko po ramome zapisniko ili elektronski, bičhalol pe khote kaj trajis ili ando than kaj si lil vaj oralno ano lil vaj bipočinesko ortako ažutipe.

Po rodipe te les bipočinesko ortako ažutipe vaj bipočinesko ortako suporto či počin pe e taksa.

Procedura pala reslipe e mangipasko palav bipočinipesko ortako ažutipe thaj suporto si urgentno.

O administrativo organo (AO) del decizia palav mangipe ande 8 đesa katar o reslipe e mangipnasko vaj ande 3 đesa kana si riziko te naštik nadoknadis e šteta Koleske sao dija o zahtev vaj te nakhlja o termino andar savo si les e orta te čerol buči ande procedura ka načhol.

Te o AO manglja maj but lila katar o aplikanto, o termino 8 đesa džal katar o đes kana sas les dino.

Te o mangipe si lače fundosardo (artiklo 4 thaj 7), o administrativo organo dol zorvaj žutipe.

Ando operativo kotor e deciziako, o administrativo autoriteto bičhalol e aplikantos ko kova sao si registruime ande relacia palav kava zakono (Artiklo 16. paragrafura 1 thaj 3).

Naj slobodno te čerol pe apelacia karing e decizia te dol pe bi počinimasko ortako ažutipe.

Inportantno si kaj e bučarne ande foroske administracije te aven informišime palaj e šajimata pala slobodno ortako ažutipe, vaj pala aplikacija pala mediacija kaj si šajipe.

Trubul te phenol kaj kana dol pe gata o predmeto ande mediaciaki procedura, paše guda kaj si maj humano procedura, si maj sigo thaj but maj jeftino maškar e kris, thaj guda anol te ačhol tu majbut love.

Bučarne pe gadala bučatrubun te aven informišime andaj sa e ortače šajimata, sikade, sar maj lače denas gata o pharipe po manglipe katar e stranke, thaj te lesaman pe kotora so maj lače, thaj guda anol ten a des maj but love.

Otoskar, bučarne den gata pe zakonski kotora, losaren kole saje dola bipočinimasko ortako ažutipe sao si ramome ando Registro kola saje den bipočinimasko ažutipe katar o Ministerijumo katar e orta, po than sao si nadležno. Šaj vi te losarol pe vi mapašo kova sao dol bipočinimasko ortako ažutipe, vi katar aver foro, te ando than kova sao rodol medijatori naj medijatori sao si po lil. Počinipe paš dol lokalno gavermento, a paš dol Ministerijumo palat orta. Kova sao dol e love si o foro, sao kana dol e love bičhalol o manglipe kav Ministartvo palaj orta te dobil palpale paš love. Kazom mol o medijatori kana džal pe sporuja si po artiklo 21.

„Te čeres ando spor, les nagrada palaj buči thaj love 40% palaj nagrada za e buči thaj troškuja saje si ande Tarifa, palaj troškuja saje trubul te dol o manuš si manuš sao lija bipočinimasko ortako ažutipe,„

Te o organo či anda rešene ande zakonsko vrjama vaj o zahtev či lola pe, kova sao rodol ažutipe šaj te čerol žalba ande 8 đesa kana načhol e vrjama ted obis o rešenjevaj ande vrjama ohto vaj trin đesa katar e vrjama pašaj saji si kova so rodan naj prihvatime.

Ministartsvo ortako pe žalba losarol katar 15 đesa. Kova si si gata si ando [upravno kotor](#).

Importantno si te džanol pes kaj e mandimata thaj o serviso te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe trubun te aven ande **čhiba katar e nacionalne minoriteta**. Forske čhera, te vazden pire o kapacitetuja thaj majlače thaj majdikhle kotora saje den bipočinimasko ortako ažutipe šaj te čeren jekhimasko ofiso katar bipočinimasko ortako ažutipe.

Čerdipe jekhethanesko kotor bipočinimasko ortako ažutipe

Jekh thanesko gavernosko jekhipe šaj čerol jekhethano bilovengo ortako suporto, savo dola bipočindo ortako ažutipe sao dičhol pe ande jekhatnesko Čidipe ande sao si čerdo te dol bilovengo ortako ažutipe ande lokalni gavermentuja.

Lokalni gavermentuja čeren jekhethanesko čidipe e Čidimatenca andaj kola kotora so šaj te čeren e čidimata, numaj kova kaj den bipočinimaske ortake ažutorja thaj ažutipe naštik avol phanglo samo palav čidipe.

Orta thaj obligacie, sar vi e metode te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe vaj te dol pes bipočinipesko ortako suporto, si regulirime kana si ramome kontrakto savo si bičhaldo e Ministeriumoske palaj orta palaj registracia.

Počinipe e khetani servisesko šaj te avol andaj komunalno budžeti jal prekal projektoske aktivitetia. O khetano servisi šaj kvantitativno thaj kvalitativno te vazdel o nivelo e bipočinipeske ortake suportoske servisurengo, te sigurinel e zor te dol pes ortako konsilo thaj informacie, te pherol pes o mangipe thaj maj sigo determinacia e fakturengi thaj te lol pes decizia, so si but importantno e partienge saje si ande jekh than e socialno trubulimasko. Vaš kadava, trubul te avol vi kamipe e foroski administraciači, alosarde love ando budžeto ande jekh rig, thaj jekh registrime čidimata te dol BOA-pe ande aver rig.

Čerdipe khetanimasko serviso šaj ažutil e lokalne gavermentonđe ande sasti thaj lači implementacia e Zakonoski palav bipočinimasko ortako ažutipe. Ando ramosaripe katar o Ministeriumo vaš orta bršesko raporto palaj Supervizia palaj Implementacia e Zakonoski palav bilovengo ortako ažutipen, inklisto ande 2024-to phenol:

“Analiza e dine bršesko raporto mothol kaj majbut lokalne thana thaj foruja naj len vi maj dur kazom si registruime numera palaj kola saje line bipočimasko ortako ažutipe. Maj but lokalo gavermentura dine bipherde numera palav kazom sas kola saje line bipočimasnko ortako ažutipe ande forma e suportosqi katar jekh publikano notari vaj mediatoro ando lačharipen e maripnasko. “

Logikano si te astares gor kaj e foroske komune thaj e lokalni gavermentura našti te inđaren registrura vaš bipočinipesko ortako ažutipe soske voj ni nas. Maj but bučarne ande lokalno gavermento, sar vi aver entitetura save si importante te den BOA, či džanen palav kava šajipe, thaj vi te si len varesavo džanglipe, godova naj mišto palaj implementacia bipočinipeski ortako ažutipe. Odolače, socialno kohezia ando lokalno gavermento, informacie, pharuvipe e džanlipasko thaj eksperiiencako maškar entitetura si interesno, sar te vazdol pe e kompetencija e bučarnendi ande institucie saje aračhena pes e vulnerabilno čidimatenca, sar vi maškar-sektoralno koperacia si esencijalno vaš sasti implementacia akale Ortače. Ka akava kotor, formiribe e jekhethaneske servisesko e lokalne gavernengo thaj Čidimata vazdol o kvantitativno thaj kvalitativno kvaliteti e servisesko te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe thaj suporto, thaj si rekomenduime e komunake administraciake te čerol jekhethano serviso e bipočinipesko ortako **ažutipe** thaj suporto, e čidimatengo sao čerol buči te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe thaj si le eksperienca ande akala servisura. Vaš kadala cilura, trubul te sigurisarel pes love katar o budžeto e forosko administraciako vaj katar e projektoske aktivitetura vaj katar e donacie.

Čerdipe katar kotor saje si katar e manuša kana roden bipočinimasko ortako ažutipe

Kliento si le orta te rodol te bičhavol jekh mangipe po forosko vaj komunalno administraciako, po mailo, vaj po telefono. Po kotor e Zakonosko palaj generalno administrativno procedura, o autorizuipe manuš trubul te čerol sa so si šajipe te šaj e partia te čerol pire čačipa pala slobodno suporto. E partia si la čačipe, bi te dikhel pe lengo specialno vaj materialno statuso, te lel ortako kotor vaj

informacia, ande saji či anol pe **kova so ala, numaj kova ko si ovlašćeno manuš lel akcie te ćerol sar o manuš te lol pire ćaćimata palav bipoćinipesko ortako ažitipe**

Ande akala thana, ovlašćeno manuš šaj te bićhalol e manuše ko dol bipoćinipesko ortako ažitipe, sar so si:

- ✓ ofiso/serviso vaš legalno ažitipe ande foroski administracia;
- ✓ pe registruime mediatoro, kana o lil si laćho te avel reslo ande mediaciaki procedura;
- ✓ jekh notari ande komuna te te ala registrimo te dol bipoćinipesko ortako ažitipe;
- ✓ Ćidipe sao si le kotor saji si phangli palav kotor pućimasko so pućen e stranke (bi te dićhol pes o than e ćidimasko)

Si trubulipe e autorizirime manušeske, sar vi o serviso katar BOA, te avol les informacia vaš e bipoćinipeske ortaće suportu na numaj katar o teritoria ande saje si, numaj vi maj but ande situacia kana naj dosta baro numero kola saje den bipoćinimasko ortako suportu ande korkori komuna vaj kaj si trubulipe te dol pes e partiake informacie pe jekh cikno specializirime tema.

O lokalno gavermento naj le mištipe te ćerol lesamavipe kola saje den bipoćinimasko ortako ažitipe kana das svato te da informacije vaj ortako kotor, numaj si laćhe te avel len ande peski registracia thaj te del pes informacia pala kontaktura e furnitorienge saje dol bipoćinipesko ortako suportu e partienge thaj gajda te ćerol pes šaipe thaj te dićhol pes vaj e partia ćerdas piro ćaćipe.

Anda guda, ande zahtevuja te lol pe ortako kotor vaj informacija či anol pe o rešenje.

Kana kova sao si losardo dićhol kaj o predmeto naštik al phanglo palaj medijacija, losarol e manuše sao si ando Lil kola saje den bipoćinimasko ortako ažitipe. Kova so si ando manglipe, losardo manuš pašaj provera da li šaj lol pe BOA, losarol vi dal si guda za e medijacija vaj te džal pe pe kris. Pe kava drom, maj dur katar jekh maj humano drom te ćerol pes rezolucia e maripnaski ande pućipe (maj but kana ćerol pes kris e rodlarnenge, diskriminacia, kontraktura pala sasto dživdipe, tmd.), vi e efikasnost thaj efektiviteto e procedurako si sigurime. O autorizirimo manuš šaj vi te del svato ko notari registrimo te del BOA kana, sar egzemplo, si o agorisaripe e testamentosko vaj e kontraktosko vaš o suportu vaš sa o trajipe.

Kana o autorizirimo manuš dićhol kaj o lil šaj te avol reslo prekal e mediacia, vov vaj voj dićhol o relevantno manuš katar o lil e bilovenge ortako suportoske. Te nane slobodno ortako suportu ando korkoro teritorija, sar ko angluno lil, vov vaj voj si bićchalde kaj aver than, sao si po lil kaj dol bipoćinipesko ortako suportu, odoleske si laćho te avol informacia bašo bipoćinipesko ortaki suportu na numa katar o teritorija taro komuna numa thaj maj dur.

E foroski vaj e komunaki administracia dol Rešenje te lol pe bipoćinimasko ortako ažitipe, e alaveja katar o mediatoro so si pe lila pe slobodo ortako ažitipe ando Ministerijumo palaj orta. Ande Decizia si andre o mediatorosko anav thaj familjako anav thaj telefonosko numero, sar vi e data so si trubulipe palav manuš sao si ando postupko. Rešenje aresol kav manuš kaske si dino bipoćinipesko ortako suportu. Pala guda kana line o Rešenje, o manuš lel kontakto e mediatorosa.

Losardo manuš si obliguime te ćerol registracia ande relacia e Regulaciasa pala o drom te ćerol pes registracia e lokaloske korkorutne organurengo palaj mandipe palaj aprobacia palaj bipoćinipesko ortako ažitipe thaj bipoćinipesko ortako ažitipe.

<https://www.mpravde.gov.rs/files/Pravilnik%20o%20evidenciji%20organa%20uprave.pdf>

✧ **Sar te ćerol pe palaj kola saje den bipoćinimasko ortako ažitipe**

Ando I kotor katar kava lil ramosardam pe soste dićhol oe o bipoćinipesko ortako suportu, phendam kaj e bipoćinimasko ortako suportu losarol kaj dol ortaće kotora, te pherol pes formularura, te ćerol pes jekh notarialno lil, thaj te ćerol pes mediacia te laćharol pes e marimata (**mediacia**).

Le manuša save den bipočinipesko ortako ažutipe si notaria, mediatora thaj ortake fakultetura, asocijacie, manuša save den bipočinipesko ortako ažutipe ando ortako ažutipasko serviso katar lokalne foruja thaj ortarja.

Mediacia ande rezolucia e maripnaski – svako akcia saji, palav o zakono savo reguliril e mediacia ande rezolucia e maripnaski, si ćerdini katar jekh mediatoro. Vaš bipočinipesko ortako ažutipe procedura, bipočinipesko ortako ažutipe ćerola jekh mediatori kova si pe lila e bipočinipeske ortake ažutipasko katar Ministeriumi vaš Orta, saje si validno licenca.

Kola saje den bipočinipeske ortaće ažutimata si andre thodine ando Registro bilovengo ortako ažutipe (maj dur: o Registro), andar savo si garavdo jekh specialno lil le bipočinipeske ortake ažutipnasko thaj jekh lil le bipočinipeske ortako ažutipasko.

O Registro si ande orta katar o Ministeriumo palaj Orta thaj o Ministeriumo inćarol les sar publikani elektronikani baza, saji si po sajto katar o Ministeriumo. Korkoresko ramope dol pes andre ando Registro thaj o inćaripe e Registrosko si ramome maj but katar o Ministro.

Te šaj ortaće manuša, advokatora, e mediatora, ćidimata thaj e fakultetura te šaj te den bipočinipesko ortako suporto, von musaj te aven registrime ando Registro sao si phanglo palav bipočinipesko ortako suporto: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/45135/evidencia-pruzalaca-besplatnep-raphp-skep-p> (link nije dobar)

Advokatura saje dena bilovengo ortako suporto si registruime ande lila e advokatondī saji si ćerdi thaj bićhaldi e Ministeriumoske katar Asocijacia e Advokaturengi Srbijaki thaj si integralno kotor katar o Registro.

Te o advokato ala ramome ando Registro kola saje den bipočinipesko ortako ažutipe, naštik vi te dol bipočinimasko ortako ažutipe thaj obratno, godolestaj vo našti te avol ande ande isto vrjama ande liduj Registuja, numaj losarol te dol bipočinipesko ortako ažutipen vaj te dol bipočinipesko ortako suporto.

So ćerol o mediatori

Mediacia ande rezolucia e maripnaski – svako akcia saji, pala o zakono savo reguliril e mediacia ande rezolucia e maripnaski, si ćerdini katar jekh mediatoro. Vaš procedura e slobodno ortake suportosko, bipočinipesko ortako suporto si ćerdo katar jekh mediatori kova si pe Lila e kolende saje den bipočinipesko ortako suporto, Ministeriumi vaš orta, kova isi le validno licenca.

Te šaj jekh mediatori te ćerol mediacia maškar e riga, trubul te avol les jekh validno licenca katar o Ministeriumo pala orta thaj te avel registrime ando Registro kola saje den bipočinipesko ortako ažutipe, savo si inćardo katar o Ministeriumo pala orta.

O mediatori bićhalol jekh aplikacia pala registracia saji si ande late kadala informacie pala o mediatoro:

- 1) personalo anav;
- 2) adresa e ofisosqi thaj telefonosko gin
- 3) e-mail adresa, te si.

Katar e aplikacia bićhalol pe:

- 1) jekh kotor katar o registro e mediatorengo;
- 2) jekh certifikuime kopia katar o certifikato pala profesionalne kvalifikacie thaj informacie pala profesia.

Kana dol pe rešenje kaj si o bipočinipesko ortako suporto, voj si dini katar o manuš saj ćerol kontakto e mediatorenca. Mediatoro prindžarol pe e predmetova, palav guda dol gata sa so trebul palaj procedura te ćerol pes e procedura katar e mediacia (akharol e manušen, ćerol i dokumentacia, tmd.) O aver paso si i mediaciaći procedura, vaj te sa dićhen pe. Ten a pe jekto dićhipe dogovorin pe, medijatori šaj te e manuša saje si ando postupko kamle te akharol len još jokahr, vaj te dol agor vi ten a avola dogovor. Te avoli dži kav dogovor, guda marpe o pečato kav notari, savo lol e zor ćerdino lil.

Te o lil si ramome kav notari, e šajmata te prindžarol pes e orta vaš Lovengo Socialno ažutipe, palal e notarendi tarifa (Oficialo lil 14/2019 thaj 49/2019) tarifo numero 10A, o ramope či počinpe. Otokar dol o mediatoro bičhalol o lil kav Maškaripe palaj socialno bući. Te o sporazum naj losardo, otoskar o mediatoro trubul te bičhalol o lil ando Maškaripe palaj socijalno bući kaj či čerda o sporazum.

Kana si gata e mediacia thaj o raporto si ramome kav Maškar palaj socialno bući, o mediatoro dol o Raporto thaj o mangipe vaš o počinipe kaj Forsoski vaj Komunaki administracia, u zavisnosti ko anda agorsaripe palal ortako vaš bipočinipesko ortako suporto.

O mediatori kam thol vi akala predmetuja ande piro bršesko raporto, savo si obligime te dol ko Ministeriumi katar e orta.

So čeren e čidimata thaj e ortache fakultetuja CIVILNE

Phendam kaj si vi kola bipočinimasko ortako suporto e čidimata thaj e ortache fakultetuja. Čidimata šaj te den vi bipočinipesko ortako ažutipe thaj bipočinimasko ortako suporto. Čidimata šaj te den bipočinipesko ortako ažutipe ande forma ortache informaciengo, ažutipe te pheren e formularura, vaj mediacia.

Čidipe, ando kotor Pravilnik kola saje den bipočinimasko ortako ažutipe thaj inčaripe katar o Registro ("Oficialo lil e R S", No. 68 katar o 25-to septembro 2019-to brš), dol jekh aplikacia vaš e registracia e manušeski saji dol bi-lovenqo ortako ažutipen thaj bipočinipesko ortako ažutipen, savi si la e informacie:

- 1) anav e asociaciaqo thaj majharno alav te si 2) personalno anav e manušesko savo dol bipočinipesko ortako ažutipe, vaj bipočinipesko ortako suporto; 3) registrime ofiso thaj adresa e asocijaciaki, adresa e ofisosko kote so si dino bipočinipesko ortako ažutipe, vaj bipočinipesko ortako suporto, thaj telefonosko numero; 4) rig e areslipnaski e asocijaciake goalengo; 5) e-mail adresa e manušesi saji dol bipočinipesko ortako ažutipen, vaj bipočinipesko ortako suporto, te si.

Katar e aplikacia trubul te des:

- 1) overime kopia e diplomači e školači vaš o žutimos vaš o manuš savo dol bipočinipesko ortako ažutipen vaj bipočinipesko ortako suporto; 2) overime kopia palav naklo ortakokrisako ispito palav manuš sao dol ortako ažutipe; 3) overeno kopia katar o statuto katar o čidipe; 4) overeno kotor katar o Registro e čidimatako.

Te šaj o čidipe avol ramosardo ando Registro te dol bipočinimasko ortako ažutipe, tribul te avol le advokato. Te o čidipe dol bipočinipesko ortako ažutipe ande forma e mediaciači (pašutni rezolucia e maripnaski) thaj si la mediatorura numaj na si la advokatura maškar leske membrura, voj našti te avol registrisardi ande lila kola saje den bipočinipesko ortako ažutipe.

Pašaj i aplikacia, o aplikanto trubul te dol vi informacie palaj:

- 1) **ječhe thanesko kotor e bipočinipesko ortako ažutipe**, te, ječe avreja overime kopija kaj si ječe thanesko kotor;
- 2) specializacia vaj specialno profesionalo kvalifikacia kola saje den e bipočinimaski ortako ažutipe vaj bipočinimasko ortako suporto, te ječe avreja overime kopija te dičhol pe kaj si specializacija;
- 3) o drom te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe, goda si bipočinipesko ortako ažutipe (svatosa, ramosarimata, telefonosko, elektronikano, tmd.).

O raporto katar o Ministeriumo vaš ortako publicisardo ando 2024-to brš vaš o 2023-to brš phenol kaj o [registro vaš](#):

bipočinimasko ortache ažutorja thaj e evidencija te dol pe o bipočinimasko ortako ažutipe, ukupno si ramome 41 čidimata, katar saje 26 čidimata sas registruime de den bipočinimasko ortako ažutipe thaj bipočinimasko ortako suporto, 13 čidimata sas registruime de den bipočinipesko ortako ažutipe, thaj 2 čidimata te den bipočinimasko ortako suporto.

E čidimata šaj te aven but importante vaš e komuniteta kana dol pes bipočinipesko ortako ažutipe thaj suporto. Nesaje lače kotora si ramosarde ando sa kodo raporto katar o Ministerio vaš e orta:

Ortako fakulteto dol aplikacia vaš e registracia e manušenđi saji dol bipočinipesko ortako suporto, saji si la gadala kotora:

- 1) alav e fakultetosko thaj harno alav te si;
- 2) alav sao si šerutno ando Ortako fakulteto;
- 3) alav e manušesko savo dol bipočinipesko legalno suporto;
- 4) than thaj e adresa e fakultetoski thaj o numero telefonosko;
- 5) e-mail adresa, te si.

Katar e aplikacija dol pe vi:

- 1) kopia katar e diplomo katar o ortako fakulteto palav o manuš savo dol bipočinipesko ortako ažutipe;
- 2) overeno kopia katar o statuto e fakultetosko;
- 3) inkalipe katar o registro e fakultetosko;
- 4) kopia katar e akreditacija fakultetoski

Kova so si mišto te phenol pe kaj ni jekh ortako fakulteto naj po teljaripe kana sas losardo o Zakono katar e bipočinipesko ortako ažutipe registrujime kaj dol bipočinipesko ortako ažutipe.

So éeren e notarja

Te šaj jekh notari te dol bipočinipesko ortako ažutipen, trubul te avol registrime ando Registro kola saje den bipočinimasko ortako žutipe.

Notari del jekh aplikacia vaš registracia saji si la gadala informacie palav notari:

- 1) personalo anav;
- 2) adresa e ofisoski thaj numero telefonosko;
- 3) e-mail adresa, te si.

Jekh kotor katar o registro e notarienge publikane trubul te del pes e aplikaciasa.

O ortako suporto savo dol pes katar e notaria publika si sikado ando éeripe e notarialno lilosko (éerdipe e notarialno lilosko si éeripe e notarialno lilengo thaj notarialno protokolosko) ande sfera e autorizaciengo saje si determinime katar o zakono savo reguliril e notarialno servisura. Nagrada te overil pe signaturi, prepiso vaj kopia **či poćinol pe** palaj kala lila: te lola pe katar e socialno lesamavipe, marimataske thaj invalidusko lesamavipe, numaj orta kaj si lovengo ažutipe e familija saji sila čhavra sar vi kola saje si marde ande familija.

Odolaće, te overil pe o Sprazumo thaj ramome ando postupko medijacijako kav notari , te lol pe lovengo ažutipe, **či poćinol pe**.

Ramosaripe kola saje den bipočinipeske ortako suporto inčarol pe pe kasaje kotora:

Ramosaripe kola saje den e bipočinimasko ortako ažutipe si losarde katar o Pravilniko palav o drom te dol pes andre ando Registro e bilovengo ortako ažutipasko thaj o inčaripe e Registrosko ("Oficialno lil e Republikako Srbijako", No. 68 katar o 25. septembro 2019-to brš)

- 1) patrin **advokatongi** ando alfabetikano redo e advokatonge familijengo save si dine katar e Advokatondi asociacia Srbijači;
- 2) patrin e **lokalne gavermentoske**, ando alfabetikano rndo e anavenqo e lokalne foro jekhimatenqo ande saji si vi garade aver patrina e manušenđe save den bipočinipesko ortako ažutipen ando serviso e ortake ažutipnasko e lokalne korkorutne jekhimatenqo, ando alfabetikano rndo lenqe alavengo;
- 3) patrin katar e **ćidimata** ando alfabetikano ordino e anavenqo e ćidimatengo, ande saji si ramosarde vi aver lila e advokatonge saje den bipočinipesqo ortako ažutipen ando alav e ćidimatengo, vaš svako ćidipe averčhande, ando alfabetikano rndo lenqe familiaqo;
- 4) jekh lil e notarienqi ando alfabetikano rndo e familiaqo e notarienqo vaš o than e kris vaš savo von si dino;
- 5) jekh lil e mediatorendi ando alfabetikano rndo lenqe familiako;
- 6) jekh lil e ortake fakulteturenqo ando alfabetikano rndo e anavenqo e fakultatirenko, ando savi si vi aver lila e manušenđe saje den bipočinipesqo ortako suporto vaš svako ortako fakulteto averčhande, ando alfabetikano rndo vaš lenđe anava, thaj aver lila e manušenđe e ortace fakultetoske, vaš sa jekh ortako fakulteto averčhande, ando alfabetikano rndo vaš lenqe alava.

IV. AGORISARIPE

Vi kaj nakhle pandž brša desar avilo pe zor o Zakono palaj slobodo ortako ažutipe, oleski implementacia ande praktika či lia pherdo funda kana ćerol pes svato palav bipočinipesko ortako ažutipe, dži kaj e implementacia bipočinipesko ortako ažutipe si ciknjardi dži ko nivelu katar jekh statistikano hasaripe.

Sostar si gajda phendam po teljaripe kale lilesko. Vaš te dičhol pes Vlada Republikači Srbijači te šaj dičhol thaj te dol mištipe kolende saje den bipočinimasko ortako ažutipe thaj bipočinimasko ortako suporto („Službeno lil RS", No. 67 katar 2-to Julio 2021, 2014-to brš, 2015-to brš. bučarimasko organo e Gavernosko, ande relacia palaj e paragrafura katar o Artiklo 57 andar Zakono.

Rezultatia katar implementacia si devastirime, sar so šaj te dičhol pe andav bršesko raporto ando Ministeriumi ortako. Sa gudala raportura mothon kaj but lokalno korko-gavernoske jekhimata či dine vi raportura, so anol pe konkluzia kaj von či ćerde bući ande relacia palav Zakono palaj bipočinipesko ortako ažutipe thaj suporto, thaj kaj von či dine love palaj gadala buća vaj ćerdine serviso/kancelaria palav šaipe palav bipočinipesko ortako ažutipe thaj bipočinipesko ortako ažutipe. Zakono palav slobodno ortako ažutipe dol kontrola thaj supervizija telal autoriteto katar Ministeriumo palaj orta, sar vi krisako paragrafo te na ćerol pes goda.

Te šaj implementirinel pes bipočinipesko ortako ažutipe thaj bipočinipesko ortako ažutipe ande lokalno gavermentoske thana, trubulipe si te vazdol pes informacija katar profesionalno publika, sar vi te vazdol pes kapaciteto e lokaloske gavermentoske bućarnengo, numaj trubul vi te informišil pes thaj te ćerol pes bući te vazdol pes o kapaciteto sa e socialne entitaturengo saje si direktno vaj indirektno ando proceso te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe. Kooperacia maškar e manuša, saje den bipočinipesko ortako ažutipe, socialno protekciako sistemo, foroski administracia, civilno organizacie, mediatora, notari, vaj bućarne ande lokalno gavernoske thana, sar vi edukacia e bućarnengo si trubulipe pala suksesutni implementacia e Zakonoski pala bipočinipesko ortako ažutipe. Amen našti te mekhas te o bidžanglipe thaj o bi-informasnost lol kotor te neko [naštik lol](#)

[piri orta](#), a majanglal kana ćerol pe pe vulnerabilne ćidimata. Odolestar socialno kohezia thaj kooperacia si importante, na numaj ando thanutno amalipen, no vi maškarthemutni, maškar-sektoralno kooperacia, te ćeren pe edukacije, te ašune ječe avre. Obligacia saji si ćerdini katar o

Zakono palav bipočinimasko ortako ažutipe si o legalno minimumo savo jekh lokalno gavermento trubul te čerol, thaj ande leski volja thaj regulacie, vov šaj te čerol vi maj but.

Informisanjem e manušen katar kaja tema thaj šajipe sar šaj ažutis e manušen saje si ande socijalno kamipe, numaj vi kola saje losaren e odluke thaj gatisarimata ande JLF, kola saje anen rešenja ande maškarimata ande socijalno bući, thaj guda vi anola maj cra bući ande kris, maj but love ando budžeto. Ječe alaveja **kana lol pe bipočinimasko ortako ažutipe ande lokalni foruja anola nevipe (thaj but vrama čerdo katar o zakono) inčardo kotor.**

Gajda vi o Ministeriumo palaj orta ande piro agorimasko Raporto vaš supervizia vaš implementacia e Zakonoske palav bipočinimasko ortako ažutipe:

“Vi, e kotora te bičhalen e mediatorende te dol pe gata o spor te lol pe o Zakono, sikavol kaj trubul te informišin pe e manuša, numaj vi kola saje čeren ande lokalni foruja, kova soske si šajimata katar e medijacija, thaj gudaleja kama avol majcra sporuja ande krisa thaj maj sigo denas pe gata.”

Tumen šaj te dičhen o pherdo raporti e Ministriako vaš orta ando akava linko: <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/32939/godisnji-izvestaj-ministarstva-pravde-o-pruzanju-besplatne-pravne-pomoci.php>

V. ZAKONUJA THAJ PRAVILNIKUJA:

→ Zakono palav bipočinipesko ažutipen: <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-besplatnoj-pravnoj-pomoci.html>

→ Zakono palaj administrativno kotora: <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-opstem-upravnom-postupku.html>

→ Regulacia palav drom te aračhol pes o lil e lokaloe gavermentoske administrativne organurenqo palaj mangimata katar bipočinipasko ortako ažutipen thaj bipočinimasko ortako suportu: <https://www.mpravde.gov.rs/files/Pravilnik%20o%20evidenciji%20organa%20uprave.pdf>

→ Regulacia palaj bičhalipe aplikanturenqo pe bipočinimasko legalno ažutipen: <https://www.mpravde.gov.rs/files/Pravilnik%20o%20upucivanju.pdf>

→ Regulacia palav sikavipe thaj majpašo kova so si te les bipočinimasko ortako ažutipe: <https://www.mpravde.gov.rs/files/Pravilnik%20o%20izgledu%20i%20sadrzini%20obrasca.Pdf>

→ Regulacia palaj metoda te aračhol pes o lil palav bipočinipesko legalno ažutipen thaj bipočinipesko legalo suportu dino: <https://www.mpravde.gov.rs/files/Pravilnik%20o%20vodjenju%20evidencije.pdf>

→ Regulacia palaj metode te thos ando Registro e bilovenqo ortako ažutipnasko thaj te inčares o Registro: <https://www.mpravde.gov.rs/files/Pravilnik%20o%20nacinu%20upisa%20u%20Registar.Pdf>

→ Regulacia palaj procedura te počinol pes o počinipe vaš bipočinipesko ortako ažutipen thaj e metoda thaj procedura te bolden pes e love: 80/2019-69 http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2019_11/t11_0131.htm

→ Regulacia palaj tarifa vaš te dol pes bipočinipesko ortako ažutipe: 74/2019-34 <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2019/74/4>

→ Zakono palaj mediacia te den pe e marimata: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_posredovanju_u_resavanju_sporova.html

- Regulacia palaj tarifa e premiendi thaj e taksendi ande mediaciako kotor <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-o-tarifi-o-nagradama-i-naknadama-u-postupku-posredovanja.html>
- Decizia palaj fundosaripe e Konsilesko palav monitoripe e sistemasko palaj slobodno ortako ažutipe thaj slobodno ortako suporto ("Oficijalno lil Republikako Srbijako", No. 67 katar 2-to juli 2021-to brš, 104-to katar 5-to novembro 2021-to brš).
- **Kriminalno procedurako zakono** ("Oficijalno lil e Republikako Srbijako", No. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2012 thaj Konstitucionalno decizia thaj Konstitucionalno Krisi 62/2021 - decizia e Konstitucionalo Krisoski) phenol o labaripen e ortako vaš obligatoro defensia (sar si dino o artiklo 74), e orta vaš i defensia e čorenqi (sar si dino o artiklo 77) thaj e orta vaš jekh advokato vaš i dukhadi rig sar tužioc (sar si o artiklo 59).
- **Zakono pala e terne saje keren kriminalo bilačhipe thaj kriminalo protekcia e minorengo** ("Oficijalno lil e Republikako Srbijako", No. 85 katar o 6-to oktobro 2005-to brš) katar e paragrafura katar o Artiklo 154-to brš sikavel o čačipe pala obligatorikano advokato palaj e minoritetura.
- **Zakono palav civilno procedura** ("Oficijalno lil Republikako Srbijako", Nr. 72/2011, 49/2013 - decizia Konstitucionalo krisi, 74/2013 - decizia Konstitucionalo Krisi, 55/2014, 87/2018, 18/2020/2013) thaj aver kanuni te čerol pes bipočinipesko ortako ažutipen kana e partia si pherdo činadini katar o počinipe pe procedure (sar si dino o artiklo 168, paragrafo 2) thaj e orta vaš jekh bipočinipesko advokato (sar si dino o artiklo 170).
- **Zakono palav Azilo thaj privremeno lesamavipe** ("Oficijalno lil e Republikako Srbijako", No. 24/2018) ando piro Artiklo 56 lol e azilantonge orta te len slobodno ortako ažutipe thaj reprezentacia.
- **Zakono palaj prevencija katar maripe ande čhera** ("Oficijalno lil katar Republika Srbijači", No. 94/2016 thaj 10/2023 - aver zakono) andaj piro artiklo 30 sikavol o čačipe palaj bipočinipesko ortako ažutipe kolende saje nakhle o maripe ande familija thaj kolende saje nakhle maripe dušado kotor kale Zakonosko.
- **Zakono palaj Advokatuja** ("Oficijalno lil Republikako Srbijako", No. 31/2011 thaj 24/2012 - decizia katar Konstitucionalo Krisi) ande piro artiklo 66, Paragrafo 1, tačka 7) phenol sar bući e asociaciači katar e advokatuja te čeren te den bipočinipasko ortako ažutipe, ande relacia e zakonsa.
- **Zakon palaj lokalno gavermento** ("Oficijalno lil Republikako Srbijako", No. 129/2007, 83/2014 - aver zakono, 101/2016 - aver zakono, 47/2018 thaj 111/2021 - aver zakono) katar o paragrafo artiklosko 20 stavu 1. tačka 11 thaj 111/2021 thaj aver zakonuja.) sar losaripe katar e komuna ramol te čerol pe čidimata thaj bući ande čidimata palaj kamlimata katar e komuna, thaj te čerol regulacia e organizaciaki thaj e bući e organenqi, organizacienqi thaj e servisurenqi vaš e trubujimata e komunaqe, te organizisarel jekh šerutno ažutipnasqo serviso vaš e čhibaqe thaj te regulisarel i organizacia thaj e bući e pačaqe konsilenqi.

978-86-907410-1-4